

Mijnheer de President, Excellenties, Edelgrootachtbaar College, mijnheer de Procureur-Generaal, leden van het Hof, leden van het Openbaar Ministerie, geachte aanwezigen,

1. Mr. Van der Poel, wij hebben elkaar als justitiële ketenpartners vaker meegemaakt. Wij hebben u het Hof zien prepareren voor de eerste voorzichtige stappen naar digitalisering van rechtspraak. Hij is er nog niet, maar gaat er wel komen. We blijven er “in de keten” aan werken, ook als u straks de hamer hebt overgedragen. Het zijn zaken die het werk niet alleen voor het Hof maar ook voor advocaten op termijn efficiënter en makkelijker moeten maken.
2. U heeft ons zien staken voor een hogere vergoeding in toevoegingszaken en daar heeft u namens het Hof begrip voor getoond. Dat heeft het bestuur van de Orde wel gesteund in het doen wat nodig was om die vergoeding uiteindelijk te bereiken. Zo is het recht op effectieve toegang tot de rechter in dat opzicht weer gewaarborgd. U bent, net als het bestuur van de Orde van Advocaten, pleitbezorger van de ontwerp-Advocatenlandsverordening. U heeft daarmee laten zien dat u het beste voor heeft met de advocatuur als onmisbare schakel in de rechtspleging. Dat komt natuurlijk niet doordat u zelf advocaat bent geweest, maar rechters, advocaten en openbaar ministerie, het wordt wel eens vergeten, we werken allemaal voor dezelfde toko. U blijft aan in Sint Maarten. Advocaten die u daar tegenover zich vinden, weten dus dat zij een rechter treffen met hart voor hun zaak. Dat geldt voor beide partijen gelijkelijk, dus ook daarin bent u onpartijdig. Het ga u goed in de verdere strijd voor het recht.
3. Het wetsontwerp voor de advocatenlandsverordening is vorig jaar in de Staten behandeld. Het ontwerp voorziet in modernisering, met als belangrijkste punten (i) dat alle advocaten van rechtswege lid van de Orde worden, (ii) dat de Orde een verordenende bevoegdheid krijgt in het belang van de praktijkuitoefening en (iii) die bevoegdheid ook moet gebruiken om een verplichte beroepsopleiding voor advocaten in het leven te roepen. In het kader van die verordenende bevoegdheid ligt voor de hand dat de Orde dan ook gaat voorzien in een permanente opleiding voor alle advocaten, na de beroepsopleiding. Daar worden wij als advocaten beter van. En daar wordt de rechtzoekende dus (ook) beter van.
4. Op dat wetsvoorstel bestaat kritiek. Kritiek van een aantal advocaten, en, kennelijk daardoor geïnspireerd, van een aantal fracties in de Staten. Een eerste punt van kritiek is dat het voorstel in strijd zou zijn met de vrijheid van vereniging of, hetzelfde bezwaar anders verwoord, dat het in strijd zou zijn met de vrijheid van een ieder om zich vrij te kunnen verenigen met welke organisatie dan ook.

5. Dat bezwaar snijdt geen hout. Er is niet zoiets als een recht om zich vrijelijk wel of niet te verenigen met welke organisatie dan ook. Er zijn best organisaties waarmee men zich niet mag verenigen of organisaties die geen anderen hoeven toe te laten,

maar daar gaat het mij nu niet om. Er is natuurlijk wel een grondrecht van vrijheid van vereniging, maar zonder nu precies de inhoud daarvan te willen fileren, dat recht geldt niet voor bij wet ingestelde organisaties, want die organisaties dienen een algemeen belang, en dan kan het in dat algemeen belang nodig zijn dat iemand zich daarmee verenigt. En dan kan dat dus ook verplicht zijn. De advocaat die vindt dat de nieuwe Advocatenlandsverordening een inbreuk op zijn vrijheid van vereniging is, die ziet over het hoofd dat die verordening niet primair is voorgesteld in het belang van de advocaat, maar juist in het algemeen belang; het belang van de rechtszoekende. Die plukt er uiteindelijk de vruchten van dat advocaten een beroepsopleiding volgen en dat zij daarna permanent worden nageschoold. Een goede advocaat zou dat moeten beseffen en die zou zich daarom niet tegen de nieuwe landsverordening moeten verzetten.

6. Verder is er door één fractie aangedrongen op een regeling die voorziet in een “aanvullend examen voor Nederlanders die niet op Curaçao geboren zijn”. Die zouden eerst een examen moeten halen in wat in het voorlopig verslag nog is aangeduid als het Antilliaanse recht. Verder overweegt die fractie dat die advocaat zich *“moet verdiepen in de Curaçaose cultuur en weten wat de gewoontes op Curaçao zijn. Het is van belang dat hij of zij begrijpt in wat voor gemeenschap hij zich vestigt en wat van hem wordt verwacht als inwoner van Curaçao.”* Zo staat het in het voorlopig verslag.
 7. Ik krijg uit de media de indruk dat dat punt is ingegeven door de omstandigheid dat Curaçaose advocaten niet zomaar in Nederland aan de slag kunnen, terwijl Nederlandse advocaten zich wel zonder beperking hier op Curaçao kunnen vestigen.
 8. Daar wordt dan een suggestie van ongelijkheid of oneerlijkheid aan verbonden, maar wie dat oneerlijk vindt, die moet kijken naar wat er werkelijk aan de hand is. Want Nederlandse juristen kunnen in Nederland ook niet zomaar als advocaat aan de slag. Die moeten allemaal eerst een verplichte beroepsopleiding volgen, met een afsluitend examen. En wie dat niet doet, die mag geen advocaat zijn. Daarvoor maakt niet uit in welk deel van het koninkrijk men is geboren.
 9. De Curaçaose situatie is principieel dezelfde, maar dan spiegelbeeldig: Iedere jurist die voldoet aan de (bescheiden) eisen van de Advocatenlandsverordening 1959, is vrij om zich als advocaat te vestigen. En ook daarvoor maakt niet uit in welk deel van het koninkrijk men is geboren.
-

10. De voorgestelde oplossing van een specifiek examen in het “Antilliaanse” recht lijkt mij, zoals dat nu verwoord is, onverstandig. In de kantlijn plaats ik om te beginnen de verzuchting of ook de Staten er in het vergaderjaar 2016/2017 inmiddels blijk van willen geven dat het Antilliaanse recht niet meer bestaat en dat wij hier ons eigen Curaçaose recht hebben (en elders dat van Sint Maarten, Aruba en de BES).
 11. Verder is het voorstel in de huidige bewoordingen discriminatoir. Want wat is de rechtvaardiging voor de ongelijke behandeling van wel en niet op Curaçao geboren? Waarom zou bijvoorbeeld iemand die op Curaçao geboren is, maar in Nederland gestudeerd heeft, meer verstand hebben van het Curaçaose recht dan een geboren Arubaan, Bonairiaan of een Nederlander die in Nederland gestudeerd heeft? Of meer dan een buiten Curaçao geborene die afstudeert aan de University of Curaçao? Maar de geboren Arubaan, Bonairiaan of Nederlander moet dan een extra examen afleggen, waar de geboren Curaçaoënaar dat niet hoeft.
 12. Het idee verkeert in zijn tegendeel. Het is bedoeld is om een gepercipieerde ongelijkheid op te heffen, maar feitelijk creëert het een ongelijkheid. En daarvoor bestaat geen rechtvaardiging, alleen al omdat de ongelijkheid die men wil compenseren, in werkelijkheid niet bestaat.
 13. De werkelijke oplossing voor de belemmeringen om in Nederland als advocaat op te treden, is eenvoudig. Die oplossing is namelijk de nieuwe Landsverordening zelf. Als de Landsverordening er komt, dan worden een beroepsopleiding en een permanente opleiding uiteindelijk verplicht. En zo’n beroepsopleiding is een eerste voorwaarde voor optreden in Nederland. Als die er is, kan gesproken worden over wederzijdse erkenning.
 14. Op zichzelf is er wel veel te zeggen voor de aanvullende toets van kennis van het Curaçaose recht – en dan met name daar waar het gaat om regels die afwijken van andere rechtsstelsels in het koninkrijk. Maar als de conclusie is dat zo’n aanvullende toets wenselijk is, dan is er natuurlijk geen reden om welke nieuwe advocaat dan ook van die toets uit te zonderen. De kersverse Curaçaose advocaat uit Nederland kan maar beter zo snel mogelijk weten dat de hoger beroepstermijn in kort geding in de Cariben drie weken is, en niet vier, zoals in het Europese deel van het koninkrijk. Maar ook tussen de rechtsstelsels van de Caribische gebiedsdelen bestaan wel verschillen. En die moet de advocaat uiteraard even goed kennen, want hij mag optreden in alle gebieden waar het hof recht spreekt. En als die aanvullende kennis voor praktiserende advocaten uit Nederland die zich hier willen vestigen nodig is om hun werk goed te kunnen doen, dan is dat natuurlijk ook voor beginnende advocaten nodig, en dan moet er dus ook in de beroepsopleiding aandacht besteed worden aan de verschillen binnen de rechtssystemen van het koninkrijk. *So far so good.*
-

15. Maar nu wordt het moeilijker. Want als we zouden vaststellen dat aanvullende lokale eisen nodig zijn voor advocaten om op een verantwoorde wijze op Curaçao te kunnen praktiseren, kan de wetgever dan nog zomaar aanvaarden dat bezoekende advocaten uit Aruba, Sint Maarten en de BES op Curaçao optreden als zij niet aan die aanvullende eisen voldoen? In het huidige voorstel is de enige eis die aan de bezoekende advocaat gesteld wordt, dat hij te allen tijde goed bereikbaar is. Maar is dat dan wel voldoende? Als we werkelijk de kant van aanvullende eisen op gaan, dan ligt dus ten minste voor de hand dat de andere Caribische delen van ons koninkrijk snel ook hun advocatenwetgeving aanpassen, zodat we de opleidingen op dat punt harmoniseren en onderwijs geven in de verschillen tussen onze rechtstelsels. Ik werp het punt maar op.
 16. Dan is daar nog die andere wens die in een deel van de Staten leeft: de wens om van de advocaat te verlangen dat hij zich verdiept in de Curaçaose cultuur en weet wat de gewoontes op Curaçao zijn, omdat van belang is dat hij of zij begrijpt in wat voor gemeenschap hij zich vestigt en weet wat van hem wordt verwacht als inwoner van Curaçao. De Staten raken daar – uiteraard – een belangrijk punt; het gaat om het wezen van integratie. Het is algemeen bekend, dat samenleven beter gaat naarmate mensen meer inzicht in elkaar verwerven en over vooroordelen heen kunnen stappen. Dat is dus belangrijk, maar waarom moet dat nu specifiek op *advocaten* betrokken worden? Dit zijn toch zeker zaken, die we van iedere inwoner van Curaçao, evenveel mogen verwachten.
 17. Zoals het nu in het voorstel staat, worden voor advocaten strengere maatstaven aangelegd dan voor anderen die deel willen uitmaken van deze maatschappij. Dat is alleen te rechtvaardigen – en dat is dus alleen dan geen discriminatie – als er in die cultuur, in die gewoontes, bijzondere elementen aan te wijzen zijn die men moet kennen om het beroep van advocaat op een behoorlijke manier te kunnen uitoefenen. Maar op dat punt geldt dan wat ook voor de aanvullende juridisch-inhoudelijke eisen geldt: die zouden dan gesteld moeten worden aan alle advocaten, dus ook aan (alle) beginnende advocaten in de beroepsopleiding, en aan (alle) bezoekende advocaten uit Aruba, Sint Maarten en de BES.
 18. Maar wat zijn dan die bijzonderheden van de cultuur, gewoontes en gemeenschap waarvan de advocaat in het bijzonder en meer dan anderen op de hoogte moet zijn? En wat wordt er dan precies van hem verwacht als inwoner van Curaçao – of beter gezegd dus: als advocaat op Curaçao? De Staten hebben dat niet gespecificeerd, maar dat moet dan wel gebeuren. Tegen de achtergrond van de berichtgeving rond 4 januari kon de ironie ervan mij even niet ontgaan: zou het antwoord zijn dat we, om de betekenis van die woorden te ervaren, plaats moeten nemen op de publieke tribune van de Staten? Als gezegd, ik vond dat eventjes ironisch, verder niets: Het rommelt soms in de beste gezelschappen en als ik mag afgaan op de krant, dan heeft
-

de Statenvoorzitter inmiddels toenadering gezocht tot de oppositie en hopelijk keert de rust daarmee snel weer. Dat zou alleen maar goed zijn. We hoeven het immers niet over alles eens te zijn om gezond te kunnen samenwerken. We mogen best kritiek uiten, en dan bij voorkeur opbouwend bedoelde.

19. Ik rond mijn opbouwend bedoelde kritiek op het voorlopig verslag af. Ik hoop dus dat er aan het huidige wetsvoorstel niet teveel gesleuteld wordt. En als er een landsverordening met een moderne regulering van de advocatuur wordt aangenomen, dan hoop ik ook dat die in de andere gebieden waar het Hof rechtspreekt met enig enthousiasme wordt overgenomen. De bedoeling is, als gezegd, dat we er allemaal beter van worden.
 20. Mr. Saleh, u bent de belichaming van mr. Van der Poels gerealiseerde doel te voorzien in opvolging met – mag ik het in HR-jargon zeggen – aantoonbare affiniteit met de Caribische samenlevingen. Bij uw beëdiging onlangs zij Hare Excellentie de Gouverneur, die duidelijk – en terecht – gelukkig was met uw benoeming: “*Je bent van ons.*”
 21. En dat is waar, maar het is nog veel mooier. In dit Gemeenschappelijk Hof dient u de rechtspraak in Aruba, Curaçao, Sint Maarten en de BES. En dat doet u voor iedereen. Voor binnenlands en buitenlands, voor *on* en *off shore*, voor diegenen die in de Caribische samenlevingen geworteld zijn en voor diegenen die alleen maar voorbij komen. U bent van ons *allemaal*.
 22. Ik wens u – en dat doe ik ook voor de balies van Aruba, Sint Maarten en Bonaire – veel succes in uw nieuwe rol. *See you in court!*
-